

GEZİ PARKI GÖSTERİLERİ İLE YENİDEN GÜNDEME GELEN POLİSİN HUKUKA AYKIRI DAVRANIŞLARI VE POLİS EĞİTİMİNDE HUKUKUN YERİ*

Ozan CAN*

GİRİŞ

28 Mayıs 2013 tarihinden bu yana “Gezi Parkı Protestoları” adı altında, ülkemizin birçok ilinde gösteriler düzenlenmekte, polisin müdahalesi göze çarpmaktadır. Polisin sert müdahalesi nedeniyle birçok vatandaşımız yaralanmış, hatta bazı göstericiler hayatını kaybetmiştir. Bu olaylar nedeniyle, yeniden, polislerin aşırı veya orantısız güç kullanımını gündeme gelmiştir. Bu çalışmada, bir ders döneminin ardından elde ettiğim deneyim kapsamında, eğitim odaklı bir bakış açısıyla, bazı polislerin hukuka aykırı davranışlarına (aşırı güç kullanımı) yönelik bir çözüm önerisi sunulacaktır.

I. Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar Şöyleydi¹:

- *Okula geldiğim ilk gün işleyeceğimiz dersler arasında hukuka giriş dersini gördüğümde birçok arkadaşım gibi ben de “ne gereği var hukukçu mu olacağız, polis mi” diyordum. Ama daha sonra anladım ki hukuk dersi,*

* Bu makaleyi, öncelikle, insan hakları, demokrasi gibi evrensel değerleri özümseyememiş polislerin hukuka aykırı davranışı nedeniyle Gezi Parkı Gösterilerinde yaralanan ve hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza, bir dönem derslerine girdiğim ve şu anda ülkemizin değişik yerlerinde binbir zorlukla ve hukuka uygun şekilde görevini ifa eden Kırıkkale Polis Meslek Yüksek Okulu öğrencilerim ile hukuka, demokrasiye ve insan haklarına saygıyı esas alarak görev yapan polislerimize armağan ediyorum.

** Yrd. Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.

¹ Yazılarda tekrar olmaması için öğrencilerin cevaplarının çarpıcı kısımları alınmıştır. Her yerde olduğu gibi polis meslek yüksek okullarındaki öğrencilerde de bazı anlatım bozuklukları, gramer hataları göze çarpmaktadır. Bu tür yanlışlıklara mümkün olduğunca müdahale edilmemeye, üslupları korunmaya çalışılmıştır.

sadece polislerin değil tüm insanların görmesi ve öğrenmesi gereken bir ders. Öncelikle hukuk dersi bana olaylara hukuksal açıdan bakmayı öğretti. Bana, insan olmanın ne büyük bir şans olduğunu öğretti. Çünkü insanlar için hazırlanmıştır haklar. Belli bir kesimi değil, toplum düzeni için hazırlanmış genel haklar ve kurallar bütünüdür. Polislik mesleğinde, dediğim gibi, gereksiz diye düşünüyordum, ama asıl önemli olan polisin bu hukuki bilgiyi bilmesidir. Halk ile sürekli iç içesiniz ve yapacağımız tek bir hareketten meslekten ihraç edilebilirsiniz. Tabi ki eğer haklarımızı bilirsek ona göre hareket edebiliriz.

- İlk başlarda gereksiz olduğunu düşündüğüm bu ders meğerse mesleki dersler kadar önemliymiş. Çünkü mesleğe başladığımızda kendi hakkımızı, vatandaşın haklarını bilmeliyiz ve işimizi kurallar çerçevesinde yapmalıyız. Çağımızda halk kendini geliştiriyor ve hepsi birer avukat gibi, bütün kuralları biliyor. Görevimizi yaparken hukuk kurallarını bilmezsek, halk bizden çok iyi biliyor zaten, yanlış yaptığımız dakika, ipimiz çekilir. Medya sürekli polisin karşısında, teşkilat da arkamızda durmazsa vay halimize...
- Nasıl yaşamamız gerektiğini, nasıl hareket etmemiz gerektiğini, yaptırım gücünü bu derste öğrendim. Bir polis, hukuk kurallarını açıkça bilmelidir. Hem kendisi açısından hem de vatandaş açısından. Örneğin, polis, zor kullanma yetkisini, hukukun verdiği yetkileri aşarak ifa ederse kendini hukuksal bir süreç içinde bulabilir ve zor durumda kalabilir. Sonra da vatandaş zarar görür ve güvensizlik oluşur. Bu yüzden polis, hukuk kurallarını çok iyi bilmeli, öncelikle de bildiklerini uygulamalıdır.
- Bir polis memuru hukuk bilgisinden yoksun, tam takır kuru bakır bir şekilde hiçbir kişiye hukuki bir işlem yapamaz.
- Bu ders bana haklarımızın sandığımızdan fazla olduğunu öğretti. Bu derse girmeden önce kafamdaki düşünce "kim dava ile uğraşacak " iken, şimdiyse, hakkımız neden başkasına kalsın olmuştur. Polislik mesleğinde ise bana olan yararları, her şeyin görüldüğü gibi olmadığıdır. Örneğin eskisi gibi bir kişiyi yaka paça alıp götürmeyeceğimi öğretti. Böyle şeyler olursa ufak bir dilekçeyle soruşturma geçirebileceğimi öğretti.
- Belki de ileride meslekte yapacağım birçok hatayı şimdiden görmemi sağlamış ve bu hataları yapmadan hataları göstermiştir. Hepimiz insanız katili de insan, hırsız da insan polisi de insan ve her insanın hukuken korunan,

karşılığında o insana faydalanma çıkarı veren hakları olduğunu öğretmiştir. Bu haklara da öncelikle insan olduğumuz için sahip olduğumuzu öğretmiştir. En önemlisi de her zaman hakkımızı sonuna kadar savunmamız gerektiğini, sonunda da bu hakkımıza mutlaka ulaşacağımızı öğretmiştir.

- *Haklarımızın ne olduğunu bilmek, hukuki bilgide önemli bir aşamaya gelmek, en iyi silahtir.*
- *Toplum hukuk kurallarına göre yönetildiği için bizim hukuk bilgisini, hukuk kurallarını iyi bilmemiz gerekir.*
- *Polislik mesleğinde hukuki bilgi çok önemlidir. Çünkü karşımızdaki ne suç işlemiş olursa olsun onun da hukuk karşısında hakları vardır. Biz polisler de onun bu haklarını görmezden gelip, kaş yapalım derken göz çıkarmamalıyız. Bir diğer bakış açısıyla biz polisler, insan haklarının savunucusu rolündeyken, ince bir çizgi olan aradaki sınırı aşarak insan haklarını ihlal eden bir suçlu oluruz. Aradaki dengeyi hukuki bilgi ile kurmaktayız.*
- *Hukuka giriş dersi ilk başlarda ilgimi çekmiyordu. Fakat zaman ilerledikçe belirli konuları öğrendikçe ilgimi çeker hale geldi. Kişilerin, devletin, polisin, toplumun vs. birimlerin haklarını, özgürlük çerçevelerini öğrendim. Kendimi ait olan haklarımı öğrendim. Bunun bana çok faydası oldu. Kendime ait haklarımı bilir hale geldiğimde özgüvenim daha da arttı. Emin adımlarla yürümeye başladım. Biz polis olacağız. Toplumdaki kişilerin haklarını ve kendi haklarımızı bildiğimizde mesleğimizde bir sıkıntı yaşamayız. Polis olarak ne yapmamız gerektiğini bilmezsek küçük düşeriz. Suçlu kişiyi göz altına aldığımızda “ben ne yaptım, hangi sebepten götürüyorsunuz beni?” dendiğinde, “şu kanunun şu maddesine göre seni gözaltına alıyoruz” diyebilmeliyiz. Hukuki bilgimiz olmazsa, olur olmaz yerde silahımızı çekeriz ve vururuz insanları. Bunun sonucunda şahıs olarak bizim adımız çıkmaz televizyonlarda. “Polis şunu yaptı, polis bunu yaptı” olur. Teşkilata güven azalır.*
- *Hukuka giriş dersi bana, hukukun yaptırımları olduğunu, bu yaptırımlara uymayanların cezalandırılacağını, hukukun üstünlüğünü, bir ülkede hukuk olmazsa kargaşa ve yolsuzluğun, suçların artacağını, hukuk olmadan hiçbir şeyin çözülemeyeceğini öğretti.*
- *İleride çevreden gelen tepkiler, kışkırtmalar gibi kötü nedenlerle mesleğimizden ihraç durumuna getirilmesi söz konusudur. Örneğin bir polis memuru, molotof kokteyli atan çocukları uyarmayıp anlara doğrudan doğ-*

ruya biber gazı veya cop gibi araçlarla karşılık verirse, bu, toplumda çok kötü tepkilere yol açar. İşte insanlarımıza adaletli davranmayı, asla ve asla kışkırtmalara imkân vermeyecek şekilde davranmamızı hukuk dersinde öğrendik. Zaten ulu önder Atatürk'ün "herkesin vicdanı kendi polisidir" sözü de, kişilerin, vicdanının sesini dinleyerek insanların hakkını gözetmesi ve kimsenin hakkını gasp etmemesi gerektiğini ifade etmektedir.

- *Geleceğin polisleri olarak kimsenin malına, canına, hakkına göz dikmemeyi öğrendim. Bilhassa insanların o değerlerinin koruyucusu biziz.*
- *Polisin, kanunun uygulayıcısı olduğu için, hukuk bilgisinin çok iyi olması gerekir. Örneğin, yasalarda belirtilen silah kullanma yetkisini bilmeyen bir polis olmadık zamanlarda kullanırsa toplumda kargaşa çıkar.*
- *Meslek hayatımızdaki karşılaşılabileceğimiz olaylar karşısında yetki ve görevlerimi bilmemiz gerekir. Çünkü polis, hukukun elçisidir. Her zaman belli bir bilgi gerektirecek vakalar olacaktır ve bu hukuki bilgiye sahip olmadığımızda da nasıl müdahale edeceğimizi, nasıl işlemler yapacağımızı bilmezsek hem kendimiz hem geleceğimizi tehlikeye atarız. Bu yüzden her polisin belli seviyede hukuk bilgisine sahip olması gerekir.*
- *Polis, hukuk bilgisiyle kendini yetiştirmelidir ki mesleğinin hakkını veren bir polis olsun.*
- *Günümüz şartlarında insanların polisten beklentileri değişti. İnsanlar artık polisten asayiş sağlamaktan başka, yeri geldiğinde bir hukukçu gibi davranabilmesini bekliyor. Bir kişi bize gelip yardım istediğinde, on haklarının ne olduğunu anlatabilmeliyiz. Biz polis olarak hukukun savunucusu olmalıyız. Hukukun işlemesine yardımcı olmalıyız. Hukuk kurallarını bilirsek, bu bildiğimiz hukuk kurallarıyla insanlara yardımcı olarak görevimizi layıkıyla yerine getirmiş oluruz.*
- *Bir hukuk devletinin en önemli vitrinidir polis. Hukuk bilgisi olmazsa polis, hukuksuz iş yapar. Hukuk kurallarına aykırı davranışlar gösterir, bilinçsizce ortaklıkta dolanır. Hukuk devletinin aslında hukuksuz olduğunu gösterir. Kısacası hukuk bilgisi olmayan polis gerçek anlamda polis olamaz ve işini yapamaz.*
- *Polis en az bir hukukçu kadar hukuki bilgiyle donanımlı olmalıdır.*
- *Hukuku bilip ona uygun davranmalıyız çünkü biz gelecekte polis olacağız, hukuka aykırı fül yapıp vicdansızca hareket etmemeliyiz.*

- *Bir polisin vatandaşa her zaman kendi yerine koyarak hoşgörülü, merhametli ve saygıyla yaklaşacağını aklıma koydum. Asla ve asla bir polisin teşkilatına ve devletine ihanet etmemesini, rüşvet almamasını, bazı olaylara göz yummasını, en önemlisi kanunda ne varsa oluşan olayda kanun çerçevesinde uygulama ve işlem yapması gerektiğini öğrendim.*
- *Polis olunca kadroya geçtiğim gün itibariyle yanımda hep T.C. Anayasası bulundurmam gerektiğini ve kimsenin hakkını çiğnemeyeceğimi, hem de kendi hakkımı koruyacağımı düşünüyorum.*
- *Ayrıca ben bir polisim ve görevimin gerektirdiği niteliklere göre benim, yasaları bilen, haklıyı haksızı ayırt edebilen, halkını, vatanını ve bayrağını koruyan, ülkemizdeki hukuksal uyumsuzlukların giderilmesi için yetkili mercilerle işbirliği içinde çalışabilen bir statüye sahip olmam gerekir. Ve ben hukuka giriş dersinden sonra kendimde bu özelliklerin daha da işlevsel hale geldiğinin bizzat kanıtıyım. Hukuka giriş dersine saygı duyuyor ve hocama bize verdiği emekler ve bilgiler için teşekkürlerimi sunuyorum. Saygılarımla.*
- *Hukuka giriş dersi aslında hayatımda bazı olaylara yön verdi. Bu okula gelip bu dersi görmeden önce ben kendimi tek başıma hissederdim. Hukuka girişte ben olayların arka tarafını gördüm yani içyüzünü desek de olur. Sorunlarımı kendim hallederdim. Ama şimdi arkamda benim haklarımı koruyan bir devletin olduğunu daha iyi anlıyorum. Önceden mağdur duruma düştüğümde haklarımı aramazdım daha doğrusu aramasını bilmezdim. Ama şimdi herhangi bir sorunla karşılaştığımda haklarımı arar, dilekçe yazarım. Benim bu dersi görmem bana ayrı bir güven verdi. Çünkü siz dava açıyorsunuz ve hâlâ davalarınız var, yani peşini bırakmıyorsunuz. Dedemgil de çocukluğumdan beri tarla davasıyla uğraşıyorlar. Önceden “salla gitsin” derdim ama şimdi haklı olduğum bir davadan çekinmenin salaklık olduğunu daha iyi anlıyorum. Açıkçası hukuka giriş dersi bana, kaybolan güvenimi geri getirdi diyebilirim.*
- *Bu dünyada hiçbir insanın hiçbir insandan üstün bir yanının olmadığını, her şeyin kendi elinde olduğunu, hak ve adaleti, toplumsal düzen kurallarını, kanunların işlevlerini ve daha birçok şeyi hukuk dersi sayesinde öğrendim diyebilirim.*
- *Sonuç olarak hukuk bilgisinin meslekteki önemi, kimse ne hakkımızı yiyebilir ne de biz yanlışlıkla hukuk kurallarını çiğneriz.*

- *Polislik mesleğinde hukuk bilgisi hakkında şu anda aklıma çok fazla bir şey gelmiyor, ama sonuçta bu mesleği seçtiğimiz için çok dikkatli davranmamız gerektiğini, kanunların dışına çıkmamız gerektiğini ve üstümüz bize kanuna aykırı bir emir verdiğinde bunu yerine getirmememiz gerektiğini öğrendik. Eğer getireceksek bile bunu yazılı bir emir ile yerine getirmeliyiz ve mesleğe geçtiğimizde biz, sadece kendimizi temsil etmeyip tüm polis teşkilatını temsil ettiğimiz için çok dikkatli davranmalıyız ve hata yapmamaya gayret göstermeliyiz. Çünkü biz bir hata yaptığımız zaman medya bunu bütün polis teşkilatına mâl ediyor. Şu ana kadar yapılan hatalardan ben hiç duymadım ki Mehmet polis hata yaptığı diye, sadece polis yaptı diyorlar.*
- *Hukuk kurallarını, vatandaşın hakkını bilmeyen bir polis memurundan ne beklenebilir ki... hukuki bilgiye sahip olmayan bir polis memuru istemeyerek de olsa vatandaşın hakkını çiğner.*
- *Biz polis adaylarımızın karşılaştığımız olaylar karşısında doğru müdahale edebilmemiz için sürekli hukuki bilgi öğrenmeli, polis okullarında verilen hukuk derslerini iyi öğrenmemiz gerekmektedir.*
- *Güçlüyle güçsüzün, zenginle fakirin, okumuşla cahilin belki de tek eşit olduğu yer hukuktaki konumudur.*
- *Geçmişte toplumda kötü imaj yaratmış polislerin aksine artık daha bilinçli polisler yetişiyor. Olması gereken, polisin halkı ezmesi, sömürmesi değil, halkına hizmet etmesidir. Bu anlayışı sağlamak, insan haklarını iyi bilmeden geçer. Görevimizde her an hukuk kuralları çerçevesinde hareket edeceğimize inanıyorum. Hukuk devleti anlayışı da bunu gerektirir. Düzensiz bir toplum düşünülemez. Hukuk olmadan da düzen var olamaz.*
- *Polis demek hukukun ve kanunun yerine getiricisi demektir. Polis artık hukukla özdeşleşmiştir. Polis kafasına göre hareket edemez, hukuku işleyici devlet adamıdır. Örneğin trafik polisi olduğumuzda birine bir ceza yazmak istesek eğer o kişinin hukuk bilgisi bizden çoksa bizi susturup alt edebilir onun için hukuku bilmek, uygulamak şart.*
- *Polislik mesleği devlet eliyle hukuk kurallarına uygun yürütülen bir meslektir. Polis demek devlet demektir. Bu nedenle polisin hukuk kurallarına aykırı davranması devletin aykırı davranması anlamına gelir. Bu da devletle halkı karşı getirerek büyük sıkıntılara yol açar. Örneğin bir polis*

memurunun suçluya müdahalede orantısız güç kullanması polisi zor durumda bırakır zor durumda da bırakmakla kalmayıp polise olan güveni sarsar. Polise güveni olmayan bir ortam da düşünülemez. Bu nedenle polisin hukuk kurallarına uygun olarak davranması bir zorunluluktur.

- ... Bunun için Emniyet Genel Müdürlüğü'nün polislere hukuki bilgileri iyi bir şekilde öğretmesi lazım. Yoksa hem polislere hem de polislik mesleğine zarar verir.
- Hukuk kurallarını bilmek polise olan saygınlığı artırır. Bu saygınlık polisin mesleğine olan hayranlığı artırır.
- Hukuki bilgiye sahip olan bir polisle, bilgisi olmayan polis aynı kefeye konamaz. Bir olayda kişilere nasıl davranılacağını hukuk bilgisi iyi olan polis dahi iyi bilir. Bir polisin işini en iyi yapabilmesi için hukuki bilgi şarttır. Ülkesini en çok seven işini en iyi yapandır.
- Polis, yürüyen mevzuattır.
- Benim görüşüm, polisler, hukuk adamıdır. Halka en yakın olan birim de yine bizleriz. Biz iyi bilirsek çevremizdekilere iyi anlatırsak, doğru olanı gösterirsek, toplum refahı artar, düzensizlikler ortadan kalkar, kimse hakkını bilmiyor diye ezilmez.
- Atatürk'ün bir sözünde "polis bir hukukçu gibi kanunları ve hukuku iyi bilmelidir" demiştir. Bu sözden de anlaşılacağı gibi hukuku iyice öğrenip kavramalıyız. Allah'ın izniyle iki sene sonra polis olacağız. Halk, polise, kanunları iyi bilen, güvenlik uzmanı, dürüst insanlar olarak bakıyor. Kanunları, hukuku iyi bilmeliyiz ki halkın güveni teşkilatımıza karşı sarsılmasın.
- Hukuki bilgiler polislik mesleği için hayati önem taşımaktadır. Hele günümüzde bir şeyleri bilmeden hareket edersen bittiğin an, o andır. Zaten medya olmuş polis düşmanı. Hukuka aykırı en ufak bir şey yap, piyeyi deve yaparlar. Onun için hukuku bilmek önemlidir.
- Hakkımızı nasıl ve nerede arayacağımızı bilmezken, şimdi haksızlığa uğradığımızda hakkımızı biraz sürünerek ama karşı tarafı süründürerek almasını biliyorum.
- Polislik mesleği hukuk kurallarının tam uygulandığı yerdir. Bu yüzden hukuka giriş dersi polis okullarının olmazsa olmazıdır.

- *Halkın hakkını, hukukunu korumak olan bizler için hukuki bilgi, harp meydanına çıkmış, bir yiğidin kılıcı gibidir. Bu örnek her şeyi açıklar diye düşünüyorum.*
- *Benim öğrendiğim şey, eğer haklıysan açacaksın davayı. Hakkını yedirmeyeceksin ve göz yummayacaksın. Başkalarının da hakkını yemeyeceksin yoksa davalı duruma düşersin ve ayrıntılı olarak öğrendiğim şey, mahkemenin bağımlılık yaptığıdır.*
- *Hukuka giriş dersi bana insanların haklarının farkında olması gerektiğini, yani hakkı neyse onu adı gibi bilmesi gerektiğini kazandırmıştır. Bizde şöyle bir cümle çok telaffuz edilir. Kişinin hakkı yenir şu cümleyi söyler. "Allah'ından bulsun.". Tamam Allah'ından bulsun ama sen önce hakkını ara, bu dünyada gerekeni yap, haklıysan davayı aç, sonuna kadar hukuki mücadeleni ver o, zaten ahirette Allah'ından bulur. Bizim toplumumuza bu bilincin yerleştirilmesi gerektiğine inananlardanım. Bu bilinci bana da hukuka giriş dersi kazandırmıştır.*
- *Bu hukuk dersi de bana haklarımı bilirsem sırtımın yere gelmeyeceğini öğretmiştir. Tabi karşı tarafta sağlam bir dayı veya torpil olmadığı sürece.*
- *Kısaca hukukta şunu öğrendik. Herkes birbirinin hakkına riayet etse bu ülke gül gülüstanlık olur.*
- *Polisin hukuksal bilgiyi bilmesi demek, kendiliğinden olayların hallolduğu anlamına gelir. Onun içindir ki polis toplum içerisinde öğrenen değil, öğretici konumda olmalıdır.*
- *Kısaca ben bu derste hayatı öğrendim. Hayatta nasıl ayakta duracağımı, mutlu bir sürebilmem için gerekli her şeyi öğrendim.*
- *Tüm bunlarla beraber bu dersin kazandırdığı önemli bir şey de hukukçulardan uzak durulması gerektiğidir. Çünkü hukuk kurallarını kendi lehine çok iyi kullanabildikleri için uzak durmakta fayda vardır.*
- *Yarın öbür gün vatandaşın biri gelip soru soracak ben de ağızım açık, bakacağım, olmaz. Ben insanların karşısında küçük düşmem dedim ve hukuku öğrenmeye çalıştım.*
- *Hakkını hukukunu bilmeyenin bırakın çalıştığı teşkilata faydalı olmayı, kendisine dahi faydası olmayacaktır. Yani hukuki bilginin seviyesi, polisi rezil de eder vezir de.*

- *Hukuka giriş dersi bana ne mi kattı? Hukuka giriş dersi mesleğe geçtiğimizde boğazımızdan helal para geçmesini sağladı. Çünkü görevini düzgün ve eksiksiz yapamayan kişinin o görevden aldığı para haramdır. Görevimizi yerine getirebilmek için de hukuku ve anayasayı iyi bilmemiz gerekir.*
- *Ben, hukuka giriş dersini diğer hukuk dersinden daha faydalı görüyorum. Çünkü "hukuka giriş" adında da anlaşıldığı gibi temelden öğretimdir.*

II. Sonuca Varmaya Daha Çok Yolumuz Olduğundan: "Sonuca Doğru"

Son günlerde Gezi parkı protestoları çerçevesinde polisin güç kullanımı, güç kullanımından orantısızlık gibi kavramlar temelinde tartışmalar yaşanmaktadır.

Polisin güç kullanımı ve güç kullanımında orantısızlık hususunda her meslek grubunun kendi bakış açısıyla söyleyeceği şeyler vardır. Yoksa da, olmalıdır. Memlekette, bilim insanları dışında herkes konuşmaktadır. Biraz da bilim insanlarına söz hakkı verilmelidir. Gerçekten konuşması ve dinlenilmesi gereken bilim insanlarıdır. Bilim insanlarının sustuğu yerde doğruyu bulmak mümkün değildir. Bir psikolog veya sosyolog gibi alanında uzman kimseler çıkmalı, gezi parkı olaylarında halkın ve kolluk güçlerinin davranışlarını analiz etmeli, çözüm önerileri sunmalıdır. Bilimsiz gidilen yolun sonu karanlıktır. Karanlıkta debelenip duruyor gibiyiz.

Her neyse, biz de bir hukukçu olarak, bir bilim insanı olarak, hem de polis meslek yüksek okulunda bir dönem ders vermiş bir eğitmen olarak, yaşadığım deneyimler çerçevesinde polislik ve hukuk mesleğine ilişkin bazı tespitler ve değerlendirmeler yapmak, gezi parkı olayları nedeniyle yeniden gündeme gelen polisin hukuka aykırı davranışlarını irdelemek istiyorum. Günümüzde, okuyucunun vaktinin azlığı, seçici olduğu da dikkate alındığında, vurucu bir giriş yapmak istediğimizden sevgili öğrencilerimin cümleleri ile başlamak istedim.

2011 yılı içinde Kırıkkale Polis Meslek Yüksek Okulu'nda hukuka giriş dersini verdim. Bu ders 2 yıllık olan Polis Meslek Yüksek Okulunun 1. sınıfında okutulan bir ders idi. Derste genel olarak hukukun tanımı, amacı, kaynakları, hukukun ayrımları, hukuk kurallarının di-

ğer kurallarla farkı, davalar, haklar, özgürlükler, yaptırım gibi genel konular ele alınmakta, hukukun temel kavramları öğrencilere verilmektedir.

Hukuk, hayatın ta kendisidir. Esasında hukuk dersi, polislik mesleğinde gerek personelin kendi haklarını gerek vatandaşın haklarını koruması açısından çok önemlidir. Bunu çok iyi bildiğimden, müfredata bağlı kalmakla birlikte, dersi sadece teorik boyutu ile değil pratik boyutuyla da ele aldım. Ezberi yasaklayıp yorumu mihenk taşı yaptım. Hukuk yaşamımda karşılaştığım birçok olayı sergilemek ve bazı yargı kararlarından örnekler vermek suretiyle dersi somutlaştırmaya, renklendirmeye çalıştım. Olaydan kurama ve kurala doğru yol aldım. Örneğin, hukukun tanımını yaparken, hukukun aslında sosyal ihtiyaçları karşılamak için getirilmiş hükümler olduğunu göstermek için ayda uygulanacak hukuk kurallarından 5 tanesini yazmalarını istedim. İlginç yanıtlar gelmişti: Örneğin, ayda herkes mülkiyet hakkına sahiptir. İzinsiz inşaat yapılmaz. Ay yüzeyini kirletmek ceza ile karşılanır gibi cevaplar aldım. Hukuk kuralları ile diğer sosyal hukuk kuralları arasındaki ilişkiyi anlatmak için kız kaçırmak, beşik kertmesi, imam nikahı gibi töre ile hukukun kesiştiği, çatıştığı veya birbirini tamamladığı birçok kuraldan bahsettim. Ceza hukukunu anlatırken, kolluk görevini ifa ederken birden suçlu olabileceklerini ve bir polis kelepçesi ile adliyeye sevk edilebileceklerini canlı canlı örneklerle gazete küpürleri ile anlattım. Onların birer savcı veya hâkim olmadıklarını, sadece yargıya yardımcı olan unsurlar olduklarını zikrettim. Daha sonra meşru müdafaaayı anlatırken orantısızlığı anlattım. Ayrıca toplumsal olaylarda aşırı güç kullanımı halinde suçlu konuma düşülebileceğini belirttim. Masumiyet karinesinden söz ettim. Bu çerçevede, elinde kanlı bıçağı ile birisini yakalasanız dahi, onu, suçu sabit olana kadar, masum kabul etmeleri gerektiğini hatırlattım. İnsanların kişilik haklarından bahsedip, suçlularda da sizli-bizli konuşmalarını söyledim. Suçüstü halinde dahi bir kimseyi yakalasanız, onunla kişilik haklarına tecavüz teşkil edecek şekilde konuşmamaları gerektiğini söyledim. Suçludan delile değil, delilden suçluya ulaşılması gerektiğini, zehirli ağacın meyvesinin de zehirli olacağını, hukuka aykırı delil elde edilmesinin sonucunu anlattım. İdare hukuku ile ilgili davaları anlatırken idareye karşı haklarını ve hak arama yollarını öğrettim. Nitekim aslında 4 ay boyunca, öğrencilerin, hukuk kurallarına uymalarını, hukuki sınırlar içinde

görevlerini ifa etmelerinden başka bir şeyi açıklamadım. İşin özüne bakıldığında da bu dersin polis adaylarına verilmesi, polisin hukuka uygun ve en iyi şekilde görev ifa etmesini sağlamaktır.

Acaba polis adaylarına anlattığımız bu dersin onlarda ne gibi bir etkisi olmuştu? Bu sorunun cevabını almak, bir bakıma kendi kendimizin, eğitimimizin, hukuka giriş dersinin etki analizini de yapmak idi. Bu çerçevede final sınavında *“Hukuka giriş dersi sizlere ne katmıştır, polislik mesleğinde hukuk bilgisinin önemini açıklayınız”* şeklinde bir soru sordum. Sınav kâğıtlarını değerlendirirken özellikle bu sorunun yanıtını çok merak ediyordum. Acaba hukuka giriş dersinde neler öğrenmişlerdi ve bu dersin, bir polis olarak, onlara kattığı şey neydi? Meslek hayatına adım attıklarında, bu ders onların davranışlarına nasıl bir etkiye bulunacaktı? Onlarda nasıl bir iz bırakmıştı? İşte ilk başlık altında okuduğumuz yazılar onların birebir cevapları idi. Saf ve çocuksu bir üslupla, bilgiyi özümsemiş şekilde verdikleri cevaplar böyleydi. Bu yanıtları veren benim öğrencilerim, şu anda, gezi parkı olaylarında görev sınırlarını aşmayan, ceza hukuku yönüyle suç işlemeyen, temel haklardan olan toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğünü özümsemiş, bunun evrensel bir hak olduğunu, demokrasinin bir gereği olduğunu bilen ve bir zaman kendisinin de bu özgürlükten yararlanabileceğini bilen ancak görevini de hukuka uygun tarzda en iyi şekilde yapan polislerdir. Suç işleyen, karşıdaki vatandaşı düşman olarak gören bir ruh haliyle hareket eden polis değillerdir.

Bu makaleyi ve mesleğe adım atmak için eğitim gören bu polis adaylarının yazılanları okuduktan sonra polislerin görev sınırlarını aşmasının, hukuka uygun davranmasının çözümünün nerede olduğu galiba anlaşılacaktır.

Polislerin aşırı güç kullanımı vs. gibi konularda yaşanan hukuka aykırılıkların çaresinin yine eğitimden geçtiği açıktır. Gezi parkı olaylarına değin polislerin toplumsal olaylardaki hukuki disiplini sevindirici bir durumda idi. Son dönemde basına yansıyan olaylarda gördük ki, polisimizin birçoğunun hala hukuk eğitimine ihtiyacı olduğu açıktır. Bu durumun, teşkilat içindeki kimseler tarafından da dile getirildiğini yine basına yansıyan haberlerden okumaktayız.

Ayrıca her şeyin hukuk içinde bir karşılığının bulunduğu dikkate alındığında, polisimizi, toplumsal olayların büyümesine neden olan

davranışlara yönlendirdiği, bu tür davranışlara engel olmadığı, hatta polislerin hukuka aykırı davranış sergilemesi durumunda teşhisini zorlaştırıcı girişimlere göz yuman ve polisin hukuka uygun davranışına engel olucu nitelikte çalışma koşullarına (uykusuzluk, stres, ağır çalışma koşulları vs.) gark eden üst amirlerin ve yetkililerin hukuken sorumlu ve hukuk eğitime aşırı derecede muhtaç olduklarını hatırlatmadan geçemeyeceğiz.

Bir öğrencimin şu cümlesi, toplumsal sorunlarda kitlelerin önüne durdurulan ve şamar oğlana dönüştürülen kolluğa yönelik tavsiyem olacaktır. Eğer bu tavsiyeme uyulursa, toplumun sevgisi yeniden kazanılabilecek, küçük çocuklara “büyüyünce ne olacaksınız” diye sorulduğunda ilk cevapları gene “polis” olacaktır.

POLİS BİR ASKER KADAR DİSİPLİNLİ, ANNE KADAR MERHAMETLİ VE BİR HUKUKÇU KADAR HUKUKSAL BİLGİYE SAHİP OLMALIDIR.